

УДК 930(477.83/.86)''191''

DOI <https://doi.org/10.15407/nz2023.01.077>

«ЗАПОРОЖСЬКІ ІГРИЩА» 1911 РОКУ У ЛЬВОВІ — ПЕРШІ НАЦІОНАЛЬНІ СПОРТИВНІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ

Андрій СОВА

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0548-4975>

доктор історичних наук, доцент, старший дослідник,
кафедра олімпійської освіти, Львівський державний
університет фізичної культури імені Івана Боберського,
вул. Костюшка, 11, 79007, м. Львів, Україна;
старший науковий співробітник,
Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича,
НАН України, відділ новітньої історії,
вул. Козельницька, 4, 79026, м. Львів, Україна,
e-mail: sovaandrij1980@gmail.com

Мета дослідження — комплексно проаналізувати одну із ключових сторінок історії українського спорту Галичини напередодні Першої світової війни — «Запорозькі ігрища» 1911 р. у Львові. У статті приділено увагу передумовам, програмі, результатам перших національних спортивних змагань українців та спортивній термінології тієї доби.

Територіальні межі дослідження охоплюють Львів — місце проведення змагань та Галичину; хронологічні — жовтень 1911 р.

Джерельною базою для аналізу в дослідженні стали українськомовні видання, що вийшли друком у 1911 р., зокрема львівські часописи «Діло», «Вісті з Запорожжя»; ювілейний альманах спортового товариства «Україна», виданий з нагоди 25-ліття організації (Львів, 1936 р.); епістолярна спадщина організаторів змагань — Івана Боберського (1873—1947) і Степана Гайдучка (1890—1976), яка зберігається у Центральному державному історичному архіві України у Львові. Важливим джерелом, яке доповнило та візуалізувало ці події, стали фотографії зі змагань та нагорода Ігоря Федіва за перше місце у стрибках у висоту, збережені у приватному архіві Степана Гайдучка (м. Львів).

Методологія дослідження базується на використанні принципів історизму, науковості, системності, верифікації, авторської об'єктивності, статистичного методу та комплексного аналізу.

Ключові слова: Галичина, Львів, Стрий, Іван Боберський, Степан Гайдучок, Петро Франко, Перші Запорозькі ігрища, «Україна», «Український спортивний кружок», «Змаговий союз», «Сокіл-Батько», «Січ», фізичне виховання, спорт, змагання.

Andriy SOVA

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0548-4975>

Doctor of Historical Sciences, Associate Professor, Senior Researcher,

Associate Professor of Olympic Education,
Lviv State University of Physical Culture named
after Ivan Bobersky,

11, Kosciuszko street, 79007, Lviv, Ukraine;
Senior Researcher at the Department of Modern History,
Institute of Ukrainian Studies I. Kryp'yakevych
of the National Academy of Sciences of Ukraine,
4, Kozelnytska street, 79026, Lviv, Ukraine,
e-mail: sovaandrij1980@gmail.com

«ZAPOROZHIAN IHRYSHCHA (GAMES)» IN LVIV 1911 — THE FIRST NATIONAL SPORTS COMPETITION OF THE UKRAINIANS OF GALICIA

For the first time in Ukrainian historiography, the study of «Zaporozhian ihryshcha (games)» — the national sports competitions of the Ukrainians of Galicia in 1911 were carried out. *The aim of the study* is to comprehensively analyze one of the key pages in the history of Ukrainian sports in Galicia on the eve of the First World War. The article pays attention to the prerequisites, the program, the results of the first national sports competitions of the Ukrainians and the sports terminology of that time. *The territorial boundaries of the study* include Lviv — the place of the competition and Galicia; *the chronological boundaries* — October, 1911. *The source base for analysis in the research* were ukrainian-language publications published in 1911, in particular the Lviv journals «Dilo» (Business), «Visty z Zaporozha» (News from Zaporozha); the anniversary corpus of the sports society «Ukraine» published on the occasion of the organization's 25th anniversary (Lviv, 1936); the epistolary legacy of the competition organizers — Ivan Bobersky (1873—1947) and Stepan Haiduchok (1890—1976), which is kept in the Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv.

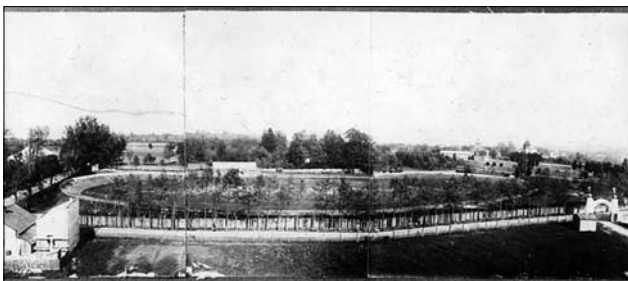
It was established that the prerequisites for holding «Zaporozhian ihryshcha (Games)» were the active activity of athletic and sports organizations in Lviv, in particular the gymnastic society «Sokil-Batko» (Falcon-Father), «Ukrainian Sports Club» at the Academic Gymnasium and its branch, the sports society of higher school students «Ukraine», «Zmagovy Soyuz» (Sports Union), as well as «Syanova Chayka» (Syanova gull) from Peremyshl, «Sich» from Striy, «Podillia» from Ternopil, etc. «Zaporozhian ihryshcha (Games)» showed the potential of Ukrainian sports of that time.

In publications and letters, Ivan Bobersky used special terminology to describe this kind of competition: he borrowed the word «Ihryshcha» (Games) from the annals of Kyivan Rus; the word «Zaporozhian» was added in honor of the famous Zaporozhian Cossacks and Zaporozhian Sich.

Keywords: Galicia, Lviv, Striy, Ivan Bobersky, Stepan Haiduchok, Petro Franko, the First Zaporozhian Games, «Ukraine», «Ukrainian Sports Club», «Zmagovy Soyuz», «Sokil-Batko», «Sich», physical education, sport, competition.

Вступ. На початку ХХ ст. Іван Боберський, як Голова товариства «Сокол-Батько» [1], професор Академічної гімназії та її філії у Львові [2], гімназії СС Василянок [3] активно впроваджував та популяризував різні види спорту у Львові та Галичині, зокрема лещетарство (лижний спорт) [4], ситківку (великий теніс), копаний мяч (футбол), легку атлетику [5] та ін. Крім того, він дав поштовх для проведення комплексних національних спортивних змагань українців, що отримали назву «Запорожські ігрища». Перші такі змагання відбулися 15 жовтня 1911 р., другі — 29 червня 1914 р. у Львові на площі «Сокола-Батька» [6]. З того часу літні та зимові Запорожські ігрища на кшталт літніх та зимових Олімпійських ігор сучасності, відновлені П'єром де Кубертеном, проводилися у Галичині упродовж наступних двох десятиліть. На означення такого роду змагань Іван Боберський у публікаціях та листах використовував спеціальну термінологію: «Ігрища», «Олімпійські Ігрища», «Запорожські змагання», «Змагання здвигів», інколи «Олімпійський Здвиг». Слово «Ігрища» зустрічається у літописах у період існування Київської Русі. Слово «Запорожські» додано на честь славних козаків-запорожців та Запорозької Січі.

В українській історіографії й досі не було окремого дослідження програми та результатів Перших Запорожських ігрищ 1911 р., які відбулися у Львові. З огляду на це й підготовлено нашу розвідку. *Мета дослідження* — комплексно проаналізувати одну із ключових сторінок історії українського спорту Галичини напередодні Першої світової війни — «Запорожські ігрища» 1911 р. у Львові. У статті приділено увагу передумовам, програмі, результатам перших національних спортивних змагань українців та спор-

Іл. 1. Руханково-спортова площа «Сокола-Батька» у Львові, де відбувся перший футбольний матч спортивного товариства «Україна». Ліворуч від неї — вул. Стрийська. 1911 р. З приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів)

тивній термінології тієї доби. *Територіальні межі дослідження* охоплюють Львів — місце проведення змагань та Галичину; хронологічні — 1911 р.

Джерельні матеріали про ці змагання: вдалося віднайти скупі відомості на сторінках львівських газет, зокрема часопису «Діло», «Вісти з Запорожжя», ювілейного альманаху спортивного товариства «Україна», виданого з нагоди 25-ліття організації (Львів, 1936 р.) та листування організаторів змагань — Івана Боберського і Степана Гайдучка, яке зберігається у 366 фондів (Боберський Іван (1873—1947), педагог, організатор, українського спортивного руху в Галичині та за кордоном, голова товариства «Сокол-Батько» у Львові, професор) Центрального державного історичного архіву України у Львові. Важливим джерелом, яке доповнило та візуалізувало ці події, стали фотографії зі змагань та нагорода Ігоря Фєдіва за перше місце у стрибках у висоту, збережені у приватному архіві Степана Гайдучка (м. Львів).

Методологія дослідження базується на використанні принципів історизму, науковості, системності, верифікації, авторської об'єктивності, статистичного методу та комплексного аналізу.

Основна частина. За словами одного із провідних членів спортивного товариства «Україна» Михайла Бутеля про напрямки діяльності організації дізнаємося наступне: «Як бачимо програма праці була незвичайно багата та давала змогу членам вибрати собі найбільш для себе відповідний спорт. Треба признати, що ця програма не залишилася тільки програмою, бо вже в першому році зорганізовано аж сім секцій. Між іншим, секцію копаного мяча (футбольну. — А. С.), легкої атлетики, лещетарську (лижну. — А. С.), ситківкову (великого тенісу. — А. С.) та прогульково-забавову. Є це доказом великої енергії та зрозуміння ідеї спорту цих перших 43-ох членів Товариства. Завдяки цьому, Товариство вже в дуже короткому часі стає осередком спортивного життя нашої молоді та довгі роки надає йому провід, улаштовуючи вже 15. і 16. жовтня 1911. р. перші запорожські змагання. Осяги (результати. — А. С.), які здобули тоді змагуни «України», були дуже добрі» [7, с. 22].

За декілька днів до змагань на сторінках часопису «Діло» з'явилося друком оголошення такого змісту: «Кличе «Україна» спортивне товариство студентства висших шкіл у Львові. Відбудуться вони у Львові на

Майдані С[окола]-Б[атька] вже 15 с[ього] м[ісяця] о год[ині] 10½ рано. Біги: 100 м, 1609 м, 5 км, скок в височінь, довжінь, мет міжнародним ратищем (800 gr.) та дво-kg. диском, вкінці хід на 3 км. дають змогу спробувати сил з противником. — Участь можуть взяти Українці всіх шкіл. Нагороди в медалях і похвальних грамотах. Зголошення і вписове до кожної точки з окрема в висоті одної К[орони] сласти на руки тов[ариша] С[тепана] Гайдучка ст[удента] мед[ицини] Львів, [вулиця] Театинська, ч. 10. Він уділяє ближших пояснень. «Поділе», «Сянова чайка», «У[країнський] С[портовий] К[ружок]» покажіть, хто в Вас більше годен!» [8]. Як бачимо з вище зацитованого тексту, лунав заклик до усіх українських спортивних товариств Галичини взяти якнайактивнішу участь у змаганнях. Особливий наголос робився на спортивні товариства «Поділля» з Тернополя, «Сянову чайку» з Перемишля, «Український спортовий кружок» зі Львова, «Січ» зі Стрия та ін.

«Запорожські ігрища» проведено на руханково-спортовому майдані (площі) товариства «Сокіл-Батько» (інші назви — «Український город», національний форт у Львові (іл. 1), за словами Романа Купчинського — Українська Мекка). Іван Боберський, Степан Гайдучок і Петро Франко як члени гімнастичної організації «Сокіл-Батько», спортивного товариства студентів вищих шкіл «Україна» та «Змагового союзу» долучилися до організації цих перших комплексних спортивних змагань українців Галичини.

До програми змагань було включено біг на 100 м, біг на 1609 м (англійську милю), скок у височінь (стрибки у висоту), скок у довжінь (стрибки у довжину), метання ратища (списа), метання диска, хід 3 км. До змагань зголосилося шістнадцять змагунів (змагачів, спортсменів), які представляли спортові та руханкові товариства: «Україну» (Львів, вісім учасників), «Січ» (Стрий, два учасника), «Український спортовий кружок» Академічної гімназії (Львів, один учасник), «Змаговий союз» (Львів, два учасника), «Сокіл-Батько» (Львів, один учасник). Двоє спортсменів не представляли жодне товариство (іл. 2). Розпочалися змагання о 10.30 [9].

У змаганнях результати були такі [10; 11, с. 80]:

1) біг на 100 м (іл. 3): перше місце — Роман Мотлюк («Україна») — 13,3 с; друге — Василь Цуупаківський («Україна»); третє — Остап Паращак («Січ»);

Іл. 2. Перші Запорожські ігрища. Підпис Степана Гайдучка: «Учасники змагань». Львів, площа «Сокола-Батька», 15 жовтня 1911 р. З приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів)

Іл. 3. Перші Запорожські ігрища. Підпис Степана Гайдучка: «Старт до бігу на 100 м. Зправа: [Роман] Мотлюк ст[удент] медицини, [Василь] Цуупаківський член У. С. К., [Остап] Паращак член «Січи» Стрий». Львів, площа «Сокола-Батька», 15 жовтня 1911 р. З приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів)

2) метання ратища (списа) (іл. 4): перше місце — Федь Черник («Україна») — 34 м, друге — Антін Зелений («Україна») — 32,73 м; третє — Олекса Гарасимів («Січ») — 29,95 м;

3) скок у довжінь (стрибок у довжину): перше місце — Василь Цуупаківський — 5,10 м; друге — Олекса Гарасимів — 4,73 м;

4) скок в гору (стрибок у висоту) (іл. 5): перше місце — Ігор Федів («Сокіл-Батько») — 1,41 м; друге — Гриць Лучаківський («Україна») — 1,35 м;

Іл. 4. Перші Запорозьські ігрища. Підпис Степана Гайдучка: «Мет ратищем. Метач А[нтін] Зелений член «України». Метали з пальця як на знімці, так само метали тоді і польські спортовці. Правильний мет зачала вправляти «Сянова Чайка». Львів, площа «Сокола-Батька», 15 жовтня 1911 р. З приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів)

Іл. 5. Перші Запорозьські ігрища. Підпис Степана Гайдучка: «Скок вверх. Першуни змагань дістали памяткові нагороди за які подбав Гайдучок Ст[ефан]». Львів, площа «Сокола-Батька», 15 жовтня 1911 р. З приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів)

Іл. 6. Перша дружина копаного м'яча (футбольна команда) спортивного товариства «Україна». Підпис Степана Гайдучка: «Дружина копаного мяча «України» зорганізована в вересні 1911 р. Вона то розіграла змагання з «УСК» акад[емічної] гімназії на площі «Сокола-Батька». Програла 1:2. Стоять з ліва на право: Суддя змагань Петро Франко ст[удент] політехніки, [Степан] Королик ст[удент] прав, [Володимир] Богонос ст[удент] філософії, Мацюрак Кость ст[удент] прав, Вахнянин Д[енис] ст[удент] медицини, [І.] Трушанко ст[удент] політехніки, Лучаківський Гриць ст[удент] прав, Носковський Роман ст[удент] медицини, Зелений Антін ст[удент] прав?, [Василь] Косаревич ст[удент] політехніки, Гайдучок Степан ст[удент] медицини». Львів, площа «Сокола-Батька», 15 жовтня 1911 р. З приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів)

третє — Антін Зелений. Поза конкурсом взяв участь Петро Франко з результатом — 1,45 м. Він показав найкращий результат;

5) біг на 1609 м: Володимир Пурій (поза конкурсом); друге місце — Михайло Чіх («Україна»); третє — Олександр Карпінський;

6) метання диска: перше місце — Василь Остапчук — 29,10 м; друге — Степан Гайдучок — 27,37 м; третє — Олекса Гарасимів — 24,03 м;

7) хід (ходьба) 3 км: Отто Павлюх (уневажнено, не зараховано).

В середу 18 жовтня спортова комісія товариства «Україна» дозволила спортсменам, як зазначалося в повідомленні у пресі, «поправити осяги» [12]. Однак, інформації про покращення результатів віднайти вдалося не багато. Відомо, що Василь Щупаківський пробіг 100 м за 12 $\frac{4}{5}$ секунди, Олександр Карпінський пробіг 5 км за 19 хвилин 44 секунди, а 10 км за 39 хвилин 34 $\frac{5}{10}$ секунд [10].

У неділю 15 жовтня 1911 р. на площі «Сокола-Батька» відбувся перший футбольний матч СТ «Україна» (іл. 6) [13]. Вона зіграла з командою «УСК І» Академічної гімназії у Львові. У львівському часописі «Діло» 11, 13 та 14 жовтня 1911 р. з'явилася оголошення про цей матч тако-

го змісту: «Обід в неділю 15.Х. с[ього] р[оку] му- сить бути точно в 1-шій годині в полудне, бо точно в 3-тій годині зачне ся стріча в союзняку (Association football) І. дружини академічного спортивного товариства «Україна» з І. дружиною львівського УСК. Початок точно о 3-тій на площі Сокола-Батька. Вступ 60 с[отиків]. Ученики, академики і військові 40 с[отиків]. Сидячі місця на ступениці застережені для пань по 70 с[отиків]. Місця в ложі по 1.20 [корон]» [14; 15, с. 51]. СТ «Україна» виставила свою першу футбольну команду у такому складі: Степан Королик (студент права), Володимир Богонос (студент філософії), Кость Мацюрак (студент права), Денис Вахнянин (студент медицини), І. Трушанко (студент політехніки), Гриць Лучаківський (студент права), Роман Носковський (студент медицини), Антін Зелений (студент права), Василь Косаревич (студент політехніки), К. Шуховський (воротар), Степан Гайдучок (студент медицини) (іл. 7) [16]. Суддею змагань був Петро Франко. Футбольна команда «Україна» прогала з рахунком 1:2. 17 жовтня 1911 р. знаходимо про цю подію невелику замітку у часописі «Діло», в якій зазначалося: «Стріча між «І. Україною» а «І. У. С. К.» відбула ся дня 15 жовтня на площі «Сокола-Батька». Початок «по українськи» спізнив ся о 17 хв. Гра відразу йшла жваво і досить остро але зате без комбінацій, безладно і з розбиванем. «Україна» хоч має старших і досвідчених гравців одначе зовсім не зіграна, бо не мала ані одної спільної підготовки. Напад «України» особливо слабкий і брак йому спільної акції. Затє заложники справляли ся добре а і воротар не дармував, — бо пустив два мячі прямо в сітку. «Україна» здобула ся лише на одні ворота при кінці першої половини. І так остаточний вислід 2:1 (1:1) в користь «У. С. К. І.». Судював судия з «Укр[аїнського] змагового Союзу» П[етро] Франко» [17].

Попри фінансові труднощі, організатори І Запорожських ігрищ зуміли знайти кошти на виготовлення пам'ятних відзнак і нагород. У листі Степана Гайдучка до Івана Боберського, датованому 28 грудня 1923 р. читаємо: «Але ми зачинали Запоріжські змагання робити і зробили і нагороди були і ще на них заробили» [18, арк. 30]. Тут йдеться про пам'ятні відзнаки, які можна було придбати всім охочим, хто брав участь у змаганнях та за ними спостерігав.

ISSN 1028-5091. Народознавчі зошити. № 1 (169), 2023

Дружина «України» (15. Х. 1911.) на площі «Сокола-Батька». Від лівої руки читача: П. Франко техн. судия, С. Королик пр., В. Богонос пр., К. Мацюрак пр., Д. Вахнянин мед., К. Шуховський пр., Г. Лучаківський пр., Носковський мед., Л. Зелений пр., І. Трушанко пр., В. Косаревич техн., С. Гайдучок мед. — Світлив О. В. Павлюх пр.

Іл. 7. Перша дружина копаного м'яча (футбольна команда) спортивного товариства «Україна». Підпис під світливою, опублікованою у сокольському часописі «Вісті з Запорожжя» (Львів, 1911 р.): «Дружина «України» (15.Х.1911) на площі «Сокола-Батька». Від лівої руки читача: П. Франко техн. судия, С. Королик пр., В. Богонос пр., К. Мацюрак пр., Д. Вахнянин мед., К. Шуховський пр., Г. Лучаківський пр., Носковський мед., А. Зелений пр., І. Трушанко пр., В. Косаревич техн., С. Гайдучок мед. Світлив О.В. Павлюх пр.». Джерело: Дружина «України» (15.Х.1911) на площі «Сокола-Батька». Вісті з Запорожжя. Часопис руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств. Львів, 1912. 30 січня. Чис. 65. С. 4

Переможці спортивних змагань отримали нагороди. До наших днів збереглася нагорода Ігоря Федіва за перше місце у стрибках у висоту (іл. 8) [19]. На ній було викарбувано з однієї сторони такі слова:

«ЛВВІВ

УКРАЇНА

І.

ЗАПОРОЖСЬКІ ЗМАГАННЯ

15.Х.1911.

І.

НАГОРОДА

ЗА СКОК В ГОРУ

1,41 м.

п. ФЕДІВ ІГОР

ВСЕ В ГОРУ!».

З іншої сторони нагороди містився напис:

«І покажем що ми братія

козацького

роду».

Іл. 8. Нагорода Ігоря Федіва — переможця у стрибках у висоту на Перших Запорозьких ігрищах, що відбулися 15 жовтня 1911 р. на площі «Сокола-Батька» у Львові. З приватного архіву Степана Гайдучка (м. Львів)

У приватному архіві Степана Гайдучка, який брав участь як організатор Перших Запорозьких ігрищ та їх учасник, збереглося декілька світлин. П'ять з них публікую із автентичними підписами.

Степан Гайдучок як один з організаторів «Запорозьких ігрищ» так підсумовував їх значення: «Глянувши на наші перші осяги і порівнявши їх з чужими видимо, що вони є гарні як на початок. Свідчать про добрий материял, яким треба уміло покермувати, а то: навчити його практично техніки кожного змагу; найважніше однак, аби той материял солідно підготовлявся (тренував) і не зражував ся. Богато поміг би в тім напрямі відповідний розвій літератури спортової та студії роблені на чужих змаганнях. Треба придивляти ся та переймати техніку від чужих!» [10].

Висновки. «Запорозькі ігрища», проведені 15 жовтня 1911 р. у Львові, стали однією із ключових сторінок історії українського спорту Галичини напередодні Першої світової війни. Передумовами до проведення цих змагань послужила активна діяльність руханкових і спортивних організацій Львова, зокрема гімнастичного товариства «Сокіл-Батько», «Українського спортового кружка» в Академічній гімназії та її філії, спортового товариства студентів вищих шкіл «Україна», «Змагового союзу», а також перемишльської «Сянової чайки», стрийської «Січі», тернопільського «Поділля» та ін. «Запорозькі ігрища» показали потенціал українського спорту того часу. Попри декларації, у змаганнях, окрім Стрия, взяли участь лише представники львівських товариств. Вони змагалися у таких

дисциплінах: біг на 100 м, метання списа, стрибки у довжину, стрибки у висоту, біг на 1609 м, метання диска, ходьба на 3 км. Завершальним акордом змагань стала футбольна гра команд «Україна» та «УСК І» Академічної гімназії у Львові, яка закінчилася з рахунком 1:2 на користь останньої. Попри фінансові труднощі організаторам вдалося на високому рівні провести змагання, виготовити пам'ятні відзнаки. На означення такого роду змагань Іван Боберський у публікаціях та листах використовував спеціальну термінологію: «Ігрища», «Олімпійські Ігрища», «Запорозькі змагання», «Змагання здвигові» інколи «Олімпійський Здвиг». Слово «Ігрища» він запозичив з літописів у період існування Київської Русі; слово «Запорозькі» додано на честь славних козаків-запорозьців та Запорозької Січі. Сьогодні термін «Запорозькі ігрища» або «Запорозькі ігрища» практично не використовується в сучасній галузі фізичної культури. Змагання під такою назвою проводяться у середовищі деяких громадських організацій в Україні та в діаспорі, зокрема «Пласту».

1. Сова А. Іван Боберський — провідний діяч українського сокільського руху. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. Львів, 2017. Вип. 30: Український визвольний рух ХХ століття. С. 3—22.
2. Сова А., Тимчак Я. Іван Боберський: формування української тіловиховної традиції в Академічній гімназії у Львові в першій чверті ХХ століття. *Новітня доба*. Вип. 2. С. 16—26. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2014.
3. Sova A., Romaniuk M. Ivan Boberskyi's pedagogical activity at Bazilian Sisters Servants Gymnasium in Lviv (1906—1914). *Shkhidnoevropeiskyi Istorychnyi Visnyk (East European Historical Bulletin)*, 2019). Special issue. № 4. S. 71—80.
4. Сова А. Іван Боберський — популяризатор лещетарства серед українців. *Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки*. Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2018. Вип. 3—4. С. 53—59.
5. Сова А. Іван Боберський — засновник та ідейний натхненник Українського спортового кружка в Академічній гімназії у Львові. *Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис «Галичина»*. Івано-Франківськ, 2017. Ч. 29—30. С. 166—175.
6. Сова А. *Іван Боберський: суспільно-культурна, військово-політична та освітньо-виховна діяльність: монографія*. Інститут українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України; Львівський дер-

- жавний університет фізичної культури імені Івана Боберського; Центр незалежних історичних студій. Львів, 2019. 512 с.
7. Бутель М. С. Т. «Україна» — 1911—1936 рр. *СТ Україна Львів. 25 ліття 1911—1936*. Львів: Накладом С. Т. «Україна», 1936. С. 19—29.
 8. Старшина. На Запорозьких змаганнях зміряйтесь спортсмени! *Діло*. Львів, 1911. 4 н. ст. жовтня (21 вересня ст. ст.). Чис. 219. С. 6.
 9. Перші запорозьські змагання в легкій атлетиці. *Діло*. Львів, 1911. 14 н. ст. жовтня (31 вересня ст. ст.). Чис. 228. С. 5.
 10. Гайдучок С. Із наших спортів. Запорозьські змагання. *Діло*. Львів, 1911. 24 н. ст. жовтня (11 жовтня ст. ст.). Чис. 236. С. 7.
 11. Верхола О. Легкоатлетика. *СТ Україна Львів. 25 ліття 1911—1936*. Львів: Накладом С. Т. «Україна», 1936. С. 79—86.
 12. Осяги І. змагань запорозьських. *Діло*. Львів, 1911. 17 н. ст. жовтня (4 жовтня ст. ст.). Чис. 230. С. 7.
 13. Зелений А. «Україна». *Вісти з Запорожжя. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств*. Львів, 1912. 30 січня. Чис. 65. С. 4.
 14. Обід в неділю 15.X. *Діло*. Львів, 1911. 11 н. ст. жовтня (28 вересня ст. ст.). Чис. 225. С. 7.
 15. Бутель М. Копаний мяч (1911—1936. р.). *СТ Україна Львів. 25 ліття 1911—1936*. Львів: Накладом С. Т. «Україна», 1936. С. 49—63.
 16. Дружина «України» (15.X.1911) на площі «Сокола-Батька». *Вісти з Запорожжя. Часопись руханкових, змагових, мандрівних і пожарних товариств*. Львів, 1912. 30 січня. Чис. 65. С. 4.
 17. Стріча між «І. Україною» а «І. У. С. К.». *Діло*. Львів, 1911. 17 н. ст. жовтня (4 жовтня ст. ст.). Чис. 230. С. 7.
 18. *Центральний державний історичний архів України у Львові*. Ф. 366. Оп. 1. Спр. 11. 139 арк.
 19. Колекція відзнак. *Приватний архів Степана Гайдучка (м. Львів)*.
 3. Sova, A., & Romaniuk, M. (2019). Ivan Boberskyi's pedagogical activity at Bazilian Sisters Servants Gymnasium in Lviv (1906—1914). *Skhidnoievropejskij Istorychnyj Visnyk (East European Historical Bulletin)*. Special issue, 4, 71—80.
 - Sova, A. (2018). Ivan Bobersky is a popularizer of leshchetarstvo (skiing) among the Ukrainians. *Cherkasy University Journal. Series: Historical sciences* (Vol. 3—4, pp. 53—59). Cherkasy: Cherkasy National University named after B. Khmelnytsky [in Ukrainian].
 - Sova, A. (2017). Ivan Bobersky is the founder and ideological inspirer of the Ukrainian Sports Club at the Academic Gymnasium in Lviv. *Scientific and cultural and educational local history journal «Halychyna»* (Part 29—30, pp. 166—175). Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
 - Sova, A. (2019). *Ivan Bobersky: socio-cultural, military-political and educational activities: monograph*. Ivan Krypnyakevych Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine; Ivan Bobersky Lviv State University of Physical Culture; Center for Independent Historical Studies. Lviv [in Ukrainian].
 - Butel, M. (1936). S.C. «Ukraine» — 1911—1936. *SC Ukraine Lviv. 25th anniversary* (Pp. 19—29). Lviv: Published by S. C. «Ukraine» [in Ukrainian].
 - (1911). Leadership. Athletes compete at Zaporozhian competitions! *Dilo*, 219, 6 [in Ukrainian].
 - (1911). The first Zaporizhian competitions in athletics. *Dilo*, 228, 5 [in Ukrainian].
 - Haiduchok, S. (1911). From our sports. Zaporozhian competitions. *Dilo*, 236, 7 [in Ukrainian].
 - Verkhola, O. (1936). Athletics. *SC Ukraine Lviv. 25th anniversary. 1911—1936* (Pp. 79—86). Lviv: Published by S. C. «Ukraine» [in Ukrainian].
 - (1911). Results of the First Zaporizhzhian competitions. *Dilo*, 230, 7 [in Ukrainian].
 - Zeleny, A. «Ukraine». (1912, January 30). *News from Zaporozha. Journal of physical education, sports, tourism and firemen's societies*, 65, 4 [in Ukrainian].
 - (1911). Lunch on Sunday 15.X. *Dilo*, 225, 7 [in Ukrainian].
 - Butel, M. (1936). Football (1911—1936). *SC Ukraine Lviv. 25th anniversary. 1911—1936* (Pp. 49—63). Lviv: Published by S. C. «Ukraine» [in Ukrainian].
 - (1912, January 30). The team «Ukraine» (15.X.1911) on «Sokol-Batko» stadium. *News from Zaporozha. Journal of physical education, sports, tourism and firemen's societies*, 65, 4 [in Ukrainian].
 - (1911). The match between «Ukraine-1» and «U.S.C.-1». *Dilo*, 230, 7 [in Ukrainian].
 - Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv*. F. 366. Op. 1. Ref. 11 [in Ukrainian].
 - Collection of honors. *Private archive of Stepan Haiduchok*. Lviv [in Ukrainian].

REFERENCES

- Sova, A. (2017). Ivan Bobersky is a leading figure of the Ukrainian Sokil movement. *Ukraine: cultural heritage, national consciousness, statehood. Ukrainian liberation movement of the 20th century* (Issue 30, pp. 3—22) [in Ukrainian].
- Sova, A., & Tymchak, Y. (2014). Ivan Bobersky: the formation of the Ukrainian physical education tradition in the Academic Gymnasium in Lviv in the first quarter of the 20th century. *New age* (Vol. 2, pp. 16—26). Lviv: Ivan Krypnyakevych Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine [in Ukrainian].